

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 793/2016-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Vevurkom, Advokátska kancelária, Mieru 312/13, Námestovo, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 14/2013 zo 16. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. marca 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 MCdo 14/2013 zo 16. decembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 21. marca 2016.

Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 793/2016-11 z 27. októbra 2016 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Zo sťažnosti vyplýva, že žalobkyňa sa voči sťažovateľovi domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, hoci podľa názoru sťažovateľa správne mala požadovať určenie, že označené nehnuteľnosti patria do dedičstva po jej matke.

Rozsudkom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 C 24/2010-163 zo 16. apríla 2012 bolo žalobe vyhovené. Rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 275/2012-190 z 10. januára 2013 bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Napokon uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 14/2013 zo 16. decembra 2015 bolo odmietnuté mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podané na základe podnetu sťažovateľa proti rozsudkom krajského súdu a okresného súdu.

Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd sa nevysporiadal s primárnou otázkou, teda s nesprávne podaným žalobným petitom. Krajský súd k tomu inak uviedol, že pred podaním žaloby už prebehlo dedičské konanie po matke žalobkyne, v ktorom bola žalobkyňa zistená ako jediná dedička, a preto nebolo nutné podávať žalobu o určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po matke žalobkyne.

Sťažovateľ je ďalej presvedčený, že najvyšší súd obišiel zákon, keď sa stotožnil s názorom krajského súdu. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) totiž upravuje spôsob, ako sa má domáhať dedič svojho majetku, avšak neupravuje tzv. priame nadobudnutie dedičstva na základe určovacej žaloby. Najvyšší súd tým, že nenapravil pochybenia okresného súdu a krajského súdu, podľa názoru sťažovateľa porušil jeho označené práva podľa ústavy a dohovoru. Ďalej sťažovateľ namieta, že najvyšší súd vec nesprávne právne posúdil, keď mimoriadne dovolanie odmietol aj preto, že sťažovateľ sám

nepodal dovolanie proti rozsudku krajského súdu, čo má znamenať, že sám náležite svoje práva nechránil a nekonal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne.

Podľa názoru sťažovateľa bol žalobný petit nesprávny a touto skutočnosťou argumentoval aj v podnete na podanie mimoriadneho dovolania. Bolo právom sťažovateľa rozhodnúť sa, aký postup si zvolí, teda či podá dovolanie sám, alebo sa obráti na generálneho prokurátora s podnetom na podanie mimoriadneho dovolania. Občiansky súdny poriadok upravuje oba inštitúty (dovolanie a mimoriadne dovolanie), pritom súd je povinný zaoberať sa takýmito podaniami, či už ich podá účastník sám, alebo prostredníctvom podnetu generálny prokurátor.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5MCdo 14/2013 zo dňa 16. decembra 2015 porušené bolo.

II. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa zrušuje a vec sa Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky vracia na ďalšie konanie.

III. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadosťučinenie sťažovateľovi vo výške 1.500,- eur (slovom tisícpäťsto eur) na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

IV. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 363,79 eur do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 14/2013 zo 16. decembra 2015 vyplýva, že ním bolo odmietnuté mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 8 Co 275/2012 z 10. januára 2013 a proti rozsudku okresného súdu č. k. 2 C 24/2010-163 zo 16. apríla 2012.

Najvyšší súd predovšetkým poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), podľa ktorej systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom

poriadku zmluvnej strany dohovoru musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 dohovoru. Ďalej poukazuje na závery pléna ústavného súdu vyplývajúce z uznesenia sp. zn. PLZ. ÚS 3/2015, podľa ktorého je prípustnosť mimoriadneho dovolania akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.

Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy, a to aj v prípade pochybnosti o jeho účinnosti, vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Účastník konania je povinný vyčerpať všetky dostupné opravné prostriedky až po najvyššiu úroveň do takej miery, do akej je možné rozumne predpokladať, že ten-ktorý opravný prostriedok je aspoň potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci.

Ďalej najvyšší súd zdôrazňuje spoločné zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia k prípustnosti mimoriadneho dovolania (uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015), podľa ktorého procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé pre neho privodiť priaznivejšie rozhodnutie s tým, že pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť. Toto stanovisko vychádza z názoru o potrebe rešpektovať zásadu „nech si každý chráni svoje práva“. Táto zásada zdôrazňuje procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník zostane pasívny, je neskoršia aktivita generálneho prokurátora ústiaca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v ustanoveniach § 243 písm. e) až písm. j) Občianskeho súdneho poriadku.

Na základe uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že v dvojstupňovom konaní mal sťažovateľ možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sám náležite chránil svoje práva a konal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Nepodal dovolanie proti rozsudku krajského súdu, a preto nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť

rozhodnutie v merite veci. Vzhľadom na pasivitu samotného sťažovateľa pri včasnej ochrane jeho práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania na základe podnetu sťažovateľa.

Z týchto dôvodov najvyšší súd mimoriadne dovolanie odmietol ako procesne neprípustné.

III.

Vyjadrenie odporcu, dotknutej osoby, replika sťažovateľa

Vyjadrenie odporcu

Listom č. KP 3/2016-78 zo 7. decembra 2016 doručeným ústavnému súdu 15. decembra 2016 sa k sťažnosti vyjadril najvyšší súd ako odporca v konaní.

Najvyšší súd v úvode odkazuje na svoje stanovisko z 10. decembra 2015 k sťažnosti vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 349/2015, ako aj na stanovisko z 24. augusta 2015 k sťažnosti vedenej pod sp. zn. I. ÚS 379/2016 a dopĺňa, že najvyšší súd v zásade jednotne vychádza zo spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodného kolégia najvyššieho súdu z 20. októbra 2015 uverejneného pod č. 94/2015 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 8/2015.

Najvyšší súd dospel k uvedenému stanovisku na základe judikatúry ESĽP, ktorý vo svojej rozhodovacej praxi už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli.

V zmysle judikatúry ESĽP je podľa najvyššieho súdu prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu, pričom podľa judikatúry ESĽP za takúto vadu (exces) však nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právna istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu res iudicata, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu je podľa najvyššieho súdu zdôraznené zásadou, že žiadna zo strán nie je oprávnená žiadať o preskúmanie

konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahla znovuo tvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by de facto mal charakter odvolania (najvyšší súd odkazuje na vec Ryabikh proti Rusku z 3. 12. 2003, sťažnosť č. 52854/99, bod 52). V tejto súvislosti tiež ESĽP podľa najvyššieho súdu už judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (najvyšší súd odkazuje na vec Kot proti Rusku z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 20887/03, bod 29, Tripon proti Rumunsku, rozsudok z 23. 9. 2008, bod 22, Brumarescu proti Rumunsku, rozsudok z 28. 10. 1999, bod 62, Cornif proti Rumunsku, rozsudok z 11. 1. 2007, body 29 – 30, Asito proti Moldavsku, rozsudok z 8. 11. 2005, body 48 – 49, Sitkov proti Rusku, rozsudok z 18. 1. 2007, bod 77, Sovtransavto Holding proti Ukrajine, rozsudok z 25. 7. 2002, UkraineTyumen proti Ukrajine, rozsudok z 22. 11. 2007, Eugénia a Doina Duca proti Moldavsku, rozsudok z 3. 3. 2009). Podľa vyjadrenia najvyššieho súdu ESĽP tieto predpoklady prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov opätovne zdôraznil v rozhodnutiach z 9. 6. 2015 vo veciach DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike, PSMA, s. r. o., proti Slovenskej republike a COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike. I najvyšší súd v súvislosti s aplikáciou predmetných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (právnym predpis účinný do 30. 6. 2016) o mimoriadnom dovolaní a ich ústavne konformným výkladom, majú na pamäti judikatúru ESĽP i judikatúru ústavného súdu, dospel vo svojich viacerých rozhodnutiach k záveru (najvyšší súd odkazuje na vec sp. zn. 8 MCdo 4/2014, sp. zn. 5 MCdo 1/2013), že pokiaľ zákonodarca odvádzal prípustnosť mimoriadneho dovolania z porušenia zákona s odkazom na ustanovenie § 243f OSP, kde bližšie konkretizuje možné dôvody, medzi ktoré zaradil aj nesprávne právne posúdenie veci, tak potom v prípade podania mimoriadneho dovolania práve z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je potrebné pod porušením zákona rozumieť také porušenie procesného práva – zákona, ktoré v konečnom dôsledku znamená zároveň aj nesprávne právne posúdenie (či už hmotnoprávneho, alebo prípadne procesného charakteru). K takémuto interpretačnému záveru dospel najvyšší súd v spojitosti s kumulatívnym predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý stanovoval podmienku, ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu.

V opačnom prípade, najvyšší súd argumentuje, že ak by nesprávne právne posúdenie bolo spájané výlučne s porušením hmotnoprávnych ustanovení zákona (ktoréhokoľvek), tak by de facto v takmer každom prípade bolo možné napadnúť právoplatne rozhodnutú vec týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, čím by sa tento mimoriadny opravný prostriedok dostal na úroveň „ďalšieho“ odvolania a bolo by len na svojvôli generálneho prokurátora, do ktorej právoplatne skončenej veci zasiahne podaním mimoriadneho dovolania s odvolaním sa na nesprávne právne posúdenie veci. Takýto výklad by podľa najvyššieho súdu vo svojich dôsledkoch znamenal porušenie minimálne základného práva na súdnu ochranu jedného z účastníkov konania, rovnosti účastníkov konania, zásady nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to treťou stranou, odlišnou od účastníkov konania, ktorá nepatrí do súdnej moci. Čo podľa mienky najvyššieho súdu opodstatnene vyvoláva otázky, či ide o prípustné legitímne zasahovanie do nezávislosti súdov a súdnej moci ako takej. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd bol v citovaných rozhodnutiach toho názoru, že ustanovenie § 243e ods. 1 OSP je potrebné vykladať reštriktívne a pod porušením zákona v prípade dôvodu vyjadreného v § 243f ods. 1 písm. c) OSP (nesprávne právne posúdenie) je potrebné predovšetkým rozumieť závažné porušenie zákona procesného charakteru, pretože v opačnom prípade by nebola splnená ďalšia podmienka prípustnosti mimoriadneho dovolania, a to požiadavka ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Požiadavka presadenia vecnej správnosti a spravodlivosti meritórneho právoplatného rozhodnutia prostredníctvom mimoriadneho dovolania by nemala byť podľa názoru najvyššieho súdu legitímna v prípade, ak generálny prokurátor napriek záveru o rešpektovaní všetkých relevantných procesných pravidiel všeobecným súdom konajúcim o veci samej presadzuje využitím predmetného mimoriadneho opravného prostriedku výlučne svoj odlišný právny názor na hmotno-právne posúdenie právoplatne ukončenej kauzy.

K zásadnému stanovisku o podmienkach prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora dospel i ústavný súd (najvyšší súd odkazuje na zjednocujúce stanovisko sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015).

Tak stanovisko ústavného súdu, ako i už uvedené stanovisko najvyššieho súdu vychádzajú podľa najvyššieho súdu z presvedčenia, že ak k naplneniu účelu sledovanému dovolaťom podaním dovolania mohlo dôjsť už tým, že by predtým podal odvolanie

a v odvolacom konaní sa domáhal nápravy nesprávností prvostupňového konania a rozhodovania, je procesne neprípustné dovolanie podané tým, kto túto možnosť nevyužil a nepodal odvolanie. Podobne, ak by účastník konania mohol svojím dovolaním dosiahnuť účel sledovaný mimoriadnym dovolaním, je podľa najvyššieho súdu procesne neprípustný tento mimoriadny opravný prostriedok generálneho prokurátora podaný v prospech účastníka, ktorý nevyužil možnosť podať dovolanie. Pokiaľ účastník konania má sám možnosť použiť opravný prostriedok, ktorý je v jeho vlastnej dispozícii, musí podľa najvyššieho súdu prednostne použiť tento opravný prostriedok. Pravidlo vyčerpania opravných prostriedkov podľa najvyššieho súdu požaduje využiť možnosti všetkých opravných prostriedkov dostupných podľa právneho poriadku, o ktorých sa dá predpokladať, že budú predstavovať efektívnu ochranu práv a sú postačujúce na dosiahnutie nápravy rozhodnutia súdu. Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy, a to aj v prípade pochybnosti o jeho účinnosti vyplýva podľa odkazu najvyššieho súdu tiež z ustálenej judikatúry ESĽP (najvyšší súd odkazuje na vec Van Oosterwijck proti Belgicku, rozsudok z roku 1980). Účastník konania je podľa úvah najvyššieho súdu povinný vyčerpať všetky dostupné opravné prostriedky až po najvyššiu úroveň do takej miery, do akej je možné rozumne predpokladať, že ten-ktorý opravný prostriedok, oprávnenie podať ktorý má, je potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho opravného prostriedku nie je podľa najvyššieho súdu významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží podľa najvyššieho súdu totiž ex officio súdu, ktorý rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku. Zjednocujúce stanovisko má podľa mienky najvyššieho súdu pôsobiť nielen do budúcnosti, ako je to pri zrušení protiústavných právnych predpisov, ale nový právny názor vyjadrený v stanovisku treba aplikovať na všetky pred súdmi prebiehajúce konania. Zásadou vo všetkých štátoch s kontinentálnym právnym systémom práva (rovnako aj v systéme common law) je podľa presvedčenia najvyššieho súdu aplikácia novej sudcom vytvorenej normy na všetky aktuálne pred súdmi prebiehajúce kauzy (incidentná retrospektíva). Nový právny názor sa aplikuje do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa podľa názoru najvyššieho súdu z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Nepripúšťa sa, aby na právne vzťahy z minulosti boli aplikované mylné právne názory. Najvyšší súd preferuje incidentnú retrospektívu s tým, že

len v celkom špecifických prípadoch chráni právnu istotu a legitímne očakávania adresátov právnej normy, spravidla len pri aplikácii hmotnoprávnej normy. Aplikácia nového právneho názoru na skôr začaté a ešte neukončené konanie sa často spája so zmenou procesnoprávnej judikatúry, čo je podľa najvyššieho súdu umocnené zásadou, že zmeny v procesnom práve sa spravidla vzťahujú na dosiaľ neukončené konania, ak nová zákonná úprava neustanovuje niečo iné.

Najvyšší súd je toho názoru, že sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu nie je dôvodná, rozhodnutie o nej ponecháva na úvahe ústavného súdu a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Vyjadrenie dotknutej osoby

Listom č. Akc 4/17 doručeným ústavnému súdu 1. februára 2017 sa k podanej sťažnosti a vyjadreniu najvyššieho súdu vyjadrila dotknutá osoba – ██████████.

Dotknutá osoba považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za vecne správne. Sťažovateľ neuplatnil svoje právo v rámci dovolacieho konania, a teda nevyužil všetky opravné prostriedky na ochranu svojich práv. Aj v prípade vyhovenia sťažnosti možno podľa dotknutej osoby „*v zásade očakávať, že výsledok konania by bol v uvedenej veci taký istý, lebo nehnuteľnosti by nadobudla v konečnom dôsledku ██████████ (...), pretože v konaniach bolo jednoznačne preukázané, že jedinou dedičkou po nebohej ██████████ je jej dcéra ██████████*“. Dedičské konanie po nebohej ██████████ vykonal notár JUDr. Marián Zboja ako súdny komisár pod sp. zn. 5 D 69/2003, v ktorom dedila ako jediná dedička ██████████ – žalobkyňa. V tomto dedičskom konaní nemohli byť podľa dotknutej osoby prerokované žalované nehnuteľnosti, „*lebo v rámci pozemkových úprav boli zapísané na vyššie cit. listy vlastníctva v prospech pôvodne žalovanej ██████████*“. ██████████ nadobudla uvedené nehnuteľnosti podľa § 460 Občianskeho zákonníka smrťou poručiťky. Podľa dotknutej osoby Občiansky zákonník vychádza pri úprave dedenia zo zásady univerzálnej sukcesie, to znamená, že dedič vstupuje smrťou poručiťky do jeho majetkoprávných vzťahov v celej ich šírke a vo všetkých zložkách, tak do jeho práv, ako aj povinností. Za situácie, že v uvedenej veci pred podaním žaloby bolo už vykonané dedičské konanie po nebohej ██████████, v tomto konaní bol zistený jeden dedič – ██████████, ktorá dedičstvo neodmietla,

nebolo podľa dotknutej osoby nutné podávať žalobu, že „*nehnutelnosti patria do dedičstva po poručiteľke*“, pretože by žalobkyňa nadobudla tie isté nehnuteľnosti, a to aj v prípade dodatočného dedičského konania.

Podľa názoru dotknutej osoby sú rozhodnutia prvostupňového, odvolacieho a dovolacieho súdu vecne a právne správne a zároveň napĺňajú požiadavku na spravodlivý proces stanovenú nielen slovenským právnym poriadkom, ale aj medzinárodným právom, ktorým sú súdy pri svojej rozhodovacej činnosti viazané. Súdy pri rozhodovaní predmetného sporu podľa dotknutej osoby správne právne posúdili nárok a právo žalobkyne a rozhodli tak, ako je uvedené vo výrokových častiach rozsudkov s tým, že odôvodnenie rozhodnutí je zákonné a je z neho zrejmé, prečo a z akých dôvodov súdy rozhodli tak, ako je v nich uvedené. Dotknutá osoba je toho názoru, že právny poriadok platný na území Slovenskej republiky nezakazuje súdu, aby v spore o určenie vlastníckeho práva, pri súčasne naplnenej podmienke existencie jediného dediča, ktorý dedičstvo neodmietol, rozhodol tak, že vlastnícke právo prizná priamo tomuto jedinému dedičovi. Zároveň je takýto postup najspravodlivejší nielen z pohľadu žalobcu, ale aj žalovaných, pretože iný postup, ktorý by len predĺžil nezákonný stav s rovnakým výsledkom, by bol v rozpore so zásadou spravodlivého procesu.

Dotknutá osoba sa plne stotožňuje s právnymi názormi vyslovenými v písomnom stanovisku najvyššieho súdu k podanej sťažnosti a žiada ústavný súd, aby sťažnosť vyhodnotil ako nedôvodnú, a zároveň navrhuje, aby ústavný súd rozhodol bez ústneho pojednávania.

Replika sťažovateľa

Listom z 29. decembra 2016 doručeným ústavnému súdu 30. decembra 2016 sa k vyjadreniu najvyššieho súdu vyjadril sťažovateľ.

Sťažovateľ sa nestotožňuje s vyjadrením najvyššieho súdu.

Ak najvyšší súd argumentuje, že sťažovateľ nevyužil všetky dostupné prostriedky na nápravu rozhodnutia všeobecných súdov, potom je potrebné podľa sťažovateľa poukázať na skutočnosť, že využil na nápravu rozhodnutia všetky zákonom pripúšťajúce riadne opravné prostriedky.

Sťažovateľ uvádza, že dovolanie a mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora vtedy platný právny predpis Občiansky súdny poriadok upravoval ako mimoriadne opravné prostriedky. Využitie týchto mimoriadnych opravných prostriedkov nie je podľa sťažovateľa v Občianskom súdnom poriadku žiadnym spôsobom podmienené svojím poradím a nie je to ani možné, a účastník konania má možnosť využitia len jedného z mimoriadnych opravných prostriedkov. Voľba využitia mimoriadneho opravného prostriedku je podľa názoru sťažovateľa na účastníkovi konania.

V čase podávania podnetu na podanie mimoriadneho opravného prostriedku – mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora – vychádzal sťažovateľ aj z publikovaného stanoviska najvyššieho súdu č. S 36/2008. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 EMCdo 1/2015 z 31. marca 2016.

Aj v tomto prípade, t. j. prípade sťažovateľa, napadol podľa dôkazu sťažovateľa generálny prokurátor mimoriadnym dovolaním rozsudky všeobecných súdov pre nesprávne právne posúdenie veci. Podľa sťažovateľa sám najvyšší súd dôvodí, že podanie dovolania účastníkom konania by bolo neprípustné a jediná možná náprava chybných rozhodnutí všeobecných súdov bola možná len prostredníctvom podania podnetu generálnemu prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania, ktorý mimoriadne dovolanie po preskúmaní veci podal.

Ak v jednej veci najvyšší súd mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora vyhovel (na ktorú sťažovateľ odkázal), resp. ho prerokoval, nie je podľa názoru sťažovateľa možné akceptovať iný prístup najvyššieho súdu v jeho veci, kde mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora sú napadnuté rozsudky všeobecných súdov z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, kde by účastník konania podaním dovolania neuspel z dôvodu jeho neprípustnosti.

Sťažovateľ súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

IV.

Prehľad doterajšieho rozhodovania I. a III. senátu ústavného súdu o niektorých sťažnostiach proti rozhodnutiam najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní

Ústavný súd je skôr, ako prejde k právnomu posúdeniu sťažnosti sťažovateľa, nútený konštatovať, že pred podaním sťažnosti zo strany sťažovateľa sa s problematikou odmietnutia mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora najvyšším súdom z dôvodov rovnakých, aké boli prezentované v napadnutom uznesení, stretol opakovane v sťažnostiach viacerých sťažovateľov, ktoré v minulosti prerokúval.

V tomto smere bola pre vývoj judikatúry ústavného súdu určujúca najmä judikatúra I. a III. senátu ústavného súdu, a preto je na tomto mieste vhodné odkázať na niektoré kľúčové rozhodnutia týchto senátov ústavného súdu vo veciach obdobných, ako je vec sťažovateľa. Ide o nasledovné rozhodnutia spolu s kľúčovými právnymi závermi:

Nález sp. zn. III. ÚS 357/2013 z 2. júla 2014

Tretí senát ústavného súdu nálezom sp. zn. III. ÚS 357/2013 z 2. júla 2014 rozhodol, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 M Obdo 2/2012 z 29. novembra 2012 boli porušené. Najvyšší súd rozhodoval o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 258/2010 z 22. marca 2011 (účastníci konania nepodali proti tomuto rozsudku krajského súdu dovolanie) podanom z dôvodu podľa § 243f ods. 1 písm. c) OSP (nesprávne právne posúdenie veci), pričom najvyšší súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Tretí senát dospel k týmto záverom:

«Ústavný súd v súvislosti s aplikáciou predmetných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a ich ústavne konformným výkladom, majúc na pamäti judikatúru ESLP, dospel k záveru, že pokiaľ zákonodarca odvádza prípustnosť mimoriadneho dovolania z porušenia zákona s odkazom na ustanovenie § 243f OSP, kde bližšie konkretizuje možné dôvody, medzi ktoré zaradil aj nesprávne právne posúdenie veci, tak potom v prípade podania mimoriadneho dovolania práve z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je potrebné pod porušením zákona rozumieť také porušenie procesného práva – zákona, ktoré v konečnom dôsledku znamená zároveň aj nesprávne právne posúdenie (či už hmotnoprávneho alebo prípadne procesného charakteru). K takémuto interpretačnému

záveru dospel ústavný súd v spojitosti s kumulatívnym predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý stanovuje podmienku, ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. V opačnom prípade ak by nesprávne právne posúdenie bolo spájané výlučne s porušením hmotnoprávných ustanovení zákona (ktoréhokol'vek), tak by de facto v takmer každom prípade bolo možné napadnúť právoplatne rozhodnutú vec týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, čím by sa tento mimoriadny opravný prostriedok dostal na úroveň „ďalšieho“ odvolania a bolo by len na svojvôli generálneho prokurátora, do ktorej právoplatne skončenej veci zasiahne podaním mimoriadneho dovolania s odvolaním sa na nesprávne právne posúdenie veci. Takýto výklad dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku by vo svojich dôsledkoch znamenal porušenie minimálne základného práva na súdnu ochranu jedného z účastníkov konania, rovnosti účastníkov konania, zásady nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to treťou stranou, odlišnou od účastníkov konania, ktorá nepatrí do súdnej moci, čo opodstatnene vyvoláva otázky, či ide o prípustné legitímne zasahovanie do nezávislosti súdov a súdnej moci ako takej. Ústavný súd na tomto mieste opätovne poukazuje na už citovanú judikatúru ESLP, z ktorej vyplýva, že samotná okolnosť (možnosť) existencie dvoch rôznych právnych názorov na vec nie je dostatočným dôvodom opätovného rozhodovania vo veci. ...

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že ustanovenie § 243e OSP je potrebné vykladať reštriktívne a pod porušením zákona v prípade dôvodu vyjadreného v § 243f ods. 1 písm. c) OSP (nesprávne právne posúdenie) je potrebné predovšetkým rozumieť závažné porušenie zákona procesného charakteru, pretože v opačnom prípade by nebola splnená ďalšia podmienka prípustnosti mimoriadneho dovolania, a to požiadavka ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Požiadavka presadenia vecnej správnosti a spravodlivosti meritórneho právoplatného rozhodnutia prostredníctvom mimoriadneho dovolania podľa názoru ústavného súdu nie je legitímna v prípade, ak generálny prokurátor napriek záveru o rešpektovaní všetkých relevantných procesných pravidiel všeobecným súdom konajúcim o veci samej presadzuje využitím predmetného mimoriadneho opravného prostriedku výlučne svoj odlišný právny názor na hmotno-právne posúdenie právoplatne ukončenej kauzy. Totiž aj v prípade, ak by právny názor generálneho prokurátora rešpektoval kritérium vecnej správnosti

pri rozhodovaní v merite veci, „porušenie“ zákona pričítateľné všeobecnému súdu by nemalo charakter narušenia princípov spravodlivého procesu a v konečnom dôsledku by neznamenal odoprenie práva na súdnu ochranu v duchu čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože absentuje podstatné (závažné) porušenie práv účastníkov konania, ktorých ťažisko je v čl. 46 až čl. 50 ústavy.»

Inými slovami, podľa tretieho senátu ústavného súdu pod porušením zákona (v prípade podania mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom) z dôvodu vyjadreného v § 243f ods. 1 písm. c) OSP (nesprávne právne posúdenie) je potrebné predovšetkým rozumieť závažné porušenie zákona procesného charakteru, pričom závažné porušenia procesných pravidiel sú v zásade dôvodmi zmätočnosti podľa § 237 OSP, ktoré sú dovolacími dôvodmi a pri existencii ktorých je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu. Na túto konštrukciu nadväzujú následne ďalšie právne závery prvého a tretieho senátu ústavného súdu v ďalej citovaných uzneseniach.

Pre komplexný pohľad možno doplniť, že už v čase pred rozhodnutím o náleze sp. zn. III. ÚS 357/2013, III. senát zrušoval rozsudok vydaný na základe mimoriadneho dovolania pre porušenie právnej istoty. Išlo o nález sp. zn. III. ÚS 179/2013, ktorý bol publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení (č. 41/2013) s nasledujúcou právnou vetou: *„Princíp stability súdneho rozhodnutia vyjadrený jeho právoplatnosťou vyplýva z princípu právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu. Postupom, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok krajského súdu na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky len z dôvodu, pre ktorý mohol sám účastník konania podať dovolanie, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky odchýlil od ústavne súladného výkladu aplikovaného zákonného ustanovenia o mimoriadnom dovolaní (§ 243e ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), následkom čoho došlo k porušeniu základného práva dotknutého účastníka konania na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“* Z pohľadu zjednocovania nález sp. zn. III. ÚS 179/2013 nie je sporný, pretože rozhodnutie krajského súdu bolo zrušené mimoriadnym dovolaním podaným zo zmätočných dôvodov, ktoré mohol uplatniť aj

sťažovateľ sám. Každopádne ide o prvý nález dotýkajúci sa vzťahu zrušujúceho rozsudku vzišlého z mimoriadneho dovolania a právnej istoty.

Uznesenie sp. zn. III. ÚS 104/2016 z 24. februára 2016

Tretí senát v odôvodnení uvedeného uznesenia o odmietnutí sťažnosti k právnym záverom najvyššieho súdu z preskúmaného rozhodnutia, ktorým najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie, uviedol:

«Judikatúra ústavného súdu zastáva stabilne názor, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytykaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010). ...

Obdobne najvyšší súd v spoločnom stanovisku občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia č. 94 z 20. októbra 2015 k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e až § 243j OSP ustálil, že „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“ ...

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia dospel k záveru, že najvyšší súd pri posudzovaní ne/splnenia podmienok prípustnosti mimoriadneho dovolania postupoval nielen v súlade s vlastnou judikatúrou, ale aj s judikatúrou ústavného súdu. Najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku podstatné pre posúdenie danej veci

interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Najvyšší súd svoje rozhodnutie o odmietnutí mimoriadneho opravného prostriedku náležite a presvedčivo odôvodnil v zmysle § 157 ods. 2 OSP, čím zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľ pred ním domáhal, preto jeho závery v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené. Skutočnosť, že sa najvyšší súd odchýlil od predstáv a očakávaní sťažovateľa, ešte neznamená, že došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (podobne napr. II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08).»

Totožné závery vyslovil III. senát ústavného súdu v obdobnej veci aj v uznesení sp. zn. III. ÚS 113/2016 z 24. februára 2016.

Uznesenie sp. zn. I. ÚS 117/2016 zo 17. februára 2016

Prvý senát ústavného súdu odmietol uznesením sp. zn. I. ÚS 117/2016 zo 17. februára 2016 sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojich ústavných práv o. i. uznesením sp. zn. 7 M Cdo 17/2014 z 21. októbra 2015 z dôvodu, že najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora podané podľa § 243f ods. 1 písm. c) (nesprávne právne posúdenie veci) OSP ako neprípustné s odôvodnením, že: „*Navrhovateľka (sťažovateľka, pozn.) nepodala dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 20. decembra 2013 sp. zn. 5 Co 566/2013.*“

Prvý senát v odôvodnení uvedeného uznesenia uviedol:

«21. Následne aj najvyšší súd (jeho občianskoprávne a obchodnoprávne kolégia) prijal 20. októbra 2015 zovšeobecňujúce stanovisko: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“ Týmto stanoviskom sa revidovali prijaté závery vyjadrené v predchádzajúcom období (R 36/2008).

22. Nosné dôvody uvádzané vo všetkých troch napadnutých rozhodnutiach najvyššieho súdu (sp. zn. 7 MCdo 17/2014 z 21. októbra 2015, sp. zn. 1 MCdo 6/2014 z 12. novembra 2015 a sp. zn. 1 MCdo 2/2014 z 27. októbra 2015), na základe ktorých bolo odmietnuté mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom, spočívajú – zjednodušene povedané – v názore, že sťažovateľka predtým, ako v jej veciach generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie, sama mohla podať mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) podľa § 236 a nasl. OSP, „ktorý mala k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci“. A keďže tak sťažovateľka neurobila, nebola naplnená dikcia procesného predpisu „a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami“ (§ 243e ods. 1 in fine OSP), v dôsledku čoho nebol generálny prokurátor oprávnený podať mimoriadne dovolanie. ...

23. Otázka posúdenia prípustnosti mimoriadneho dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky (*mutatis mutandis* IV. ÚS 35/02). Podľa názoru ústavného súdu v bode 22 uvedený výklad najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. V citovaných častiach odôvodnení napadnutých rozhodnutí najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora za neprípustné, a vysporiadal sa so skutkovou i právnou problematikou posudzovaných vecí, a preto ich ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúce a ústavne relevantné. Ústavný súd k namietaným rozhodnutiam najvyššieho súdu už iba v krátkosti dodáva, že v súvislosti s namietanými rozhodnutiami sp. zn. 7 MCdo 17/2014 a sp. zn. 1 MCdo 2/2014 nebolo v hre konečné „meritórne“ rozhodnutie súdov, ale iba posúdenie otázky, či vedľajší účastník konania môže alebo nemôže podať odpor proti vydanému platobnému rozkazu, táto okolnosť má súvislosť s ustanovením § 237 ods. 1 OSP. ...»

V.

Autoritatívne právne názory ústavného súdu a najvyššieho súdu k inštitútu mimoriadneho dovolania

Uznesenie pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015:
„Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím,

zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Spoločné stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. R 94/2015 z 20. októbra 2015 k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e až § 243j Občianskeho súdneho poriadku: *„Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“*

VI.

Právne názory, ku ktorým dospel II. senát ústavného súdu v prerokúvanej veci (ako aj vo veciach sp. zn. II. ÚS 454/2016, sp. zn. II. ÚS 296/2016 a sp. zn. Rvp 5863/2016)

Prerokujúúc sťažnosť sťažovateľa, ako aj iné sťažnosti s obdobnými námietkami sťažovateľov proti rozhodnutiam najvyššieho súdu o odmietnutí mimoriadneho dovolania z dôvodov totožných, ako sú uvedené v napadnutom uznesení, dospel II. senát ústavného súdu k záverom odlišným od záverov I. a III. senátu ústavného súdu vyslovených v skorších rozhodnutiach týkajúcich sa obdobných, už prezentovaných vecí.

Z toho dôvodu bol II. senát ústavného súdu povinný iniciovať v zmysle § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) konanie o zjednotení odchylných právnych názorov senátov ústavného súdu. Sudca spravodajca Lajos Mészáros pripravil a v mene II. senátu ústavného súdu plénu ústavného súdu predložil návrh na zjednotenie odchylných

právnych názorov I. a III. senátu ústavného súdu vyslovených v náleze sp. zn. III. ÚS 357/2013 z 2. júla 2014 a uzneseniach sp. zn. III. ÚS 104/2016 z 24. februára 2016 a sp. zn. I. ÚS 117/2016 zo 17. februára 2016 a v stanovisku II. senátu ústavného súdu, ku ktorému došiel pri prerokovaní sťažností sp. zn. II. ÚS 454/2016, sp. zn. II. ÚS 296/2016 a sp. zn. Rvp 5863/2016 (návrh vzišiel formálne z na tento účel prerušeného konania sp. zn. II. ÚS 296/2016, keďže išlo o časovo skoršie podanú sťažnosť ako sťažnosť sťažovateľa), s týmito závermi a argumentmi:

Ústavný súd chráni súdnou formou (nezávislými sudcami viazanými právom) ústavnosť, a preto aj v konaní o zjednotení právnych názorov je potrebné hľadať a vnímať ústavnoprávny rozmer. Ústavný súd sa z tohto dôvodu musí vysporiadať s otázkou, či právo na prístup k súdu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy chráni aj procesno-právnu pozíciu účastníka civilného konania, v prospech ktorého podal generálny prokurátor mimoriadne dovolanie. Pozíciu protistrany chráni nepochybne komponent právnej istoty, ktorý je súčasťou práva na súdnu ochranu. Ústavný súd má k dispozícii dva pohľady, resp. koncepcie: (a) Ak podanie podnetu na mimoriadne dovolanie nie je považované za *effective remedy* a ak sa generálny prokurátor predsa len rozhodne mimoriadne dovolanie podať, tak to síce zákon umožňuje, ale nie je to súčasťou súdnej ochrany konkrétneho účastníka. Inými slovami, ak sa najvyšší súd odmietne zaoberať niečím, na čo účastník konania nikdy nemal nárok, nejde o zásah do práva na súdnu ochranu. (b) Druhý pohľad vychádza z textu zákona a z možnosti, že generálny prokurátor podá mimoriadne dovolanie z výnimočných – ústavne akceptovateľných dôvodov. Napriek signálom z EŠLP a tiež z domáceho prostredia, že mimoriadne dovolanie je ústavne hraničný inštitút, je Občiansky súdny poriadok v „živých“ veciach stále platný a aplikovateľný, teda platí zákonom dané vyváženie medzi ústavnou hodnotou právnej istoty na jednej strane a ochranou objektívneho práva, resp. zákonnosti na strane druhej. (Text právnej úpravy obmedzuje možnosti, aby sa prostredníctvom „normatívnej“ judikatúry znížilo riziko zásahu do právnej istoty druhého účastníka konania.) Momentom uchopenia veci generálnym prokurátorom podaním mimoriadneho dovolania tak nastupujú všetky ústavné záruky práv účastníkov. Inými slovami, ak už v niekoho prospech podá generálny prokurátor mimoriadne dovolanie, tak potom má mať prístup k súdu podľa zákona. Ústavný súd sa neľahko prikláňa k druhému variantu, a robí

tak z dôvodu rešpektu k demokratickou formou prijatému zákonu s tým, že signály o medzinárodnoprávnej zodpovednosti za systémový problém v civilnom procesnom práve majú byť zvážené Národnou radou Slovenskej republiky, exekutívou, a v tomto špecifickom prípade aj generálnym prokurátorom v koncepcii (ne)podávania mimoriadneho dovolania.

Skutočnosť, že konanie o mimoriadnom dovolaní spadá do rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy, možno podporiť v prvom rade judikatúrou, ktorá sa formovala od počiatku rozhodovacej činnosti ústavného súdu. Uvedená judikatúra vychádza zo zákonnej konkretizácie práva na súdnu ochranu (každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde) a z požiadavky zabezpečiť reálnosť prístupu (I. ÚS 84/97, II. ÚS 88/01, II. ÚS 400/2011) k jednotlivým zákonom upraveným štádiám a inštanciam konania [porov. Feřková, G., Klučka, J. (eds.): Právne vety z rozhodovacej činnosti ústavného súdu SR 1993 – 2000, s. 71 a nasl.]. Z toho vyplýva, že ak už zákon pozná určitý inštitút, opravný prostriedok, tak sa na jeho uplatňovanie vzťahujú záruky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, aj keď, prirodzene, nie každé porušenie zákona je porušením čl. 46 ods. 1 ústavy. (To nie je samozrejmé, pretože ústavný súd by mohol postupovať teoreticky opačne a viac akcentovať ochranu v nižších inštanciách, prípadne akcentovať vnímanie konania ako celku.) Judikatúra zahŕňa subjektívne práva účastníkov po už podanom mimoriadnom dovolaní do rozsahu práva na súdnu ochranu priamo (II. ÚS 42/01 – *Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora podané na návrh navrhovateľa možno (vzhľadom na kasačné účinky rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o ňom) považovať za účinný právny prostriedok nápravy toho základného práva alebo slobody, s namietaným porušením ktorých sa navrhovateľ obrátil na Ústavný súd Slovenskej republiky; tiež I. ÚS 178/08*), ale aj nepriamo tým, že ústavný súd odmietal sťažnosti z dôvodu subsidiarity, ak zistil, že prebieha konanie o mimoriadnom dovolaní (III. ÚS 40/04 – *Ak bolo vo veci podané mimoriadne dovolanie, tak sa v nej už nemožno podľa zásady subsidiarity (čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky) domáhať ochrany pred Ústavným súdom Slovenskej republiky; tiež III. ÚS 202/02*).

V náleze sp. zn. II. ÚS 591/2012 ústavný súd vrátane právnych viet vyjadril mnohé myšlienky dôležité pre uchopenie problému ústavne korektnejšej aplikácie mimoriadneho dovolania. V predmetnej veci ústavný súd zrušil zrušujúci rozsudok „MCdo“, pretože

najvyšší súd za *inú vadu konania* považoval aj medzitým zrušenú vadu spočívajúcu v tom, že *rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní*. Najvyšší súd tu rozšíril dôvody kasácie, čím porušil právnu istotu. (V zjednotení ide o to, že najvyšší súd podmieňuje použitie jednej vady využitím inej.) Z uvedeného nálezu možno vnímať, že ústavná ochrana poskytnutá po podaní mimoriadneho dovolania patrí obidvom protistranám, ako aj dôležitosť rozlišovať dovolacie dôvody.

Informačné pole potrebné pre zjednotenie si žiada aj pohľad generálneho prokurátora. V správe generálneho prokurátora o činnosti prokuratúry v roku 2014 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike sa uvádza, že *«mimoriadne dovolanie je dôležitým prostriedkom na ochranu práv účastníkov konania, ako aj osôb dotknutých, poškodených nepriaznivými účinkami napadnutých rozhodnutí, ktoré sa nepodáva výlučne v ich záujme, ale v prvom rade v záujme spravodlivosti a zákonnosti súdnych rozhodnutí. Sleduje ochranu tiež účastníka pred dôsledkami nespravodlivého procesu, konania, ktoré trpí základnými procesnými pochybeniami a pred postupom súdov, znamenajúcim v konečnom dôsledku porušenie práva na súdnu ochranu.*

Generálny prokurátor oprávnením podať mimoriadne dovolanie sa stáva len zákonným sprostredkovateľom zabezpečenia ochrany práv nielen účastníkov konania, ale aj osôb rozhodnutím súdu dotknutých alebo osôb rozhodnutím súdu poškodených. Nie je voči súdu v postavení nadradenosti, koná len na základe zákona a v medziach zákona. Nezasahuje do nezávislosti súdu.

Mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z princípu právnej istoty. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie, s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Právny štát nie je založený iba na princípe právnej istoty, ale proporcionálne musí rešpektovať aj princíp legality (zákonnosti rozhodnutí). K obom princípom je potrebné pristupovať tak, aby boli vyvážené zastúpené. Mimoriadne dovolanie možno podať len za kumulatívneho splnenia zákonom stanovených podmienok uvedených v § 243e OSP. Podanie mimoriadneho dovolania je teda možné, ak generálny prokurátor zistí na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej

rozhodnutím súdu, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb, alebo štátu, ktorú nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

V roku 2014 napadlo 1 761 podnetov na podanie mimoriadneho dovolania. Oproti predchádzajúcemu roku, kedy bolo podaných 2 010 podnetov to predstavuje pokles o 249 vecí (pokles o 12,3 %). Pokles možno, okrem bežného medziročného kolísania nápadu, pričítať aj zúženiu rozsahu možnosti na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom v exekučných veciach. Nápad podnetov sa dostal na úroveň rokov 2010-2011, kedy bolo evidovaných 1 746, resp. 1 663 vecí.

V roku 2014 bolo podaných 155 mimoriadnych dovolaní, čo predstavuje dôvodnosť podnetov 8,8 %. V roku 2013 bola dôvodnosť podnetov na podanie mimoriadneho dovolania 8,1 %. Najčastejšie bolo mimoriadne dovolanie podané proti rozhodnutiam súdov týkajúcich sa záväzkových vzťahov (50 vecí) a trov konania (14 vecí).

Pri vyhodnocovaní úspešnosti mimoriadneho dovolania treba brať do úvahy fakt, že údaje nie sú kompletne a odvíjajú sa od dĺžky konania na najvyššom súde. Dosiaľ evidujeme nerozhodnuté mimoriadne dovolania i z rokov 2010 (7 vecí) a 2011 (39 vecí). Z mimoriadnych dovolaní podaných v roku 2014 bolo rozhodnutých 25 vecí. Najvyšší súd vyhovel 23 podaným mimoriadnym dovolaniam (92 %). Z mimoriadnych dovolaní podaných v roku 2013 bolo už súdom rozhodnutých 109 vecí, pričom vyhovených dovolaní bolo 91 (83,5 %).».

Štrasburská perspektíva tlmí nutnosť podávania mimoriadneho dovolania. Zástupkyňa Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva v tlačovej správe z 9. júna 2015 uviedla, že s poukazom na konštantnú judikatúru ESLP dlhodobo upozorňovala na problematiku normatívnej formulácie a využívania inštitútu mimoriadneho dovolania. Uvedenej problematike sa preto venovala aj ako členka Komisie pre rekodifikáciu Občianskeho súdneho poriadku. Nový Civilný sporový poriadok, ktorý je účinný od 1. júla 2016, už judikatúru ESLP reflektuje, a to v úprave nového inštitútu dovolania generálneho prokurátora. Podľa zástupkyne Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva je potrebné, aby judikatúra ESLP vrátane dnešných rozhodnutí bola zohľadňovaná v ďalšej praxi generálnej prokuratúry, ako aj najvyššieho

súdu. Zároveň upozorňuje účastníkov konania požadujúcich podanie mimoriadneho dovolania na to, že sa vystavujú riziku zmeškania lehoty na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy a následnej sťažnosti na ESLP, keďže mimoriadne dovolanie nie je považované za taký prostriedok, ktorý je potrebné v zmysle judikatúry ESLP vyčerpať. Ďalej upozorňuje na to, že sa iniciovaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku vystavujú riziku jeho napadnutia na ESLP druhým účastníkom konania.

Pochybnosti o potrebe kultivovať judikatúru týkajúcu sa mimoriadneho dovolania, ktoré môžu z hľadiska intertemporality prirodzene vyvstať, možno rýchlo rozptýliť tým, že aj keď už nie je účinný Občiansky súdny poriadok, tak to nezbavuje ústavný súd riadne rozhodnúť dobiehajúce veci týkajúce sa mimoriadneho dovolania.

Ústavný súd už v zjednocujúcom uznesení sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 rozsiahlo poukazoval na rozhodnutia ESLP týkajúce sa opravných prostriedkov podobných mimoriadnemu dovolaniu. Nie dlho po prijatí uvedeného uznesenia a vzápätí po prijatí Civilného sporového poriadku v Národnej rade Slovenskej republiky ESLP prijal tri rozsudky proti Slovenskej republike, a to veci DRAFT-OVA a. s., proti Slovenskej republike č. 72493/10, PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej republike č. 42533/11 a COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike č. 25132/13, v ktorých vyslovil porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru. Vo veci DRAFT-OVA a. s., bolo zároveň konštatované porušenie čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k dohovoru, teda práva na pokojné užívanie majetku, a to tým, že došlo k zrušeniu právoplatného rozsudku priznávajúceho sťažujúcej sa spoločnosti peňažné plnenie. Išlo o prvé rozhodnutia ESLP proti Slovenskej republike, ktorým podľa záveru ESLP došlo k neprípustnému zásahu do čl. 6 ods. 1 dohovoru súdnym rozhodnutím vydaným na základe mimoriadneho dovolania, konkrétne do princípu právnej istoty ako zložky práva na súdnu ochranu. Nálezom sp. zn. I. ÚS 76/2016 ústavný súd povolil obnovu konania vo veci obchodnej spoločnosti COMPCAR, s. r. o., vedenej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 421/2012.

Možno zhrnúť (porov. tlačovú správu zástupkyne vlády Slovenskej republiky pred ESLP z 9. júna 2015), že ide o prípady, v ktorých sťažovatelia namietali porušenie svojich práv v dôsledku využitia inštitútu mimoriadneho dovolania. Vo všetkých troch prípadoch

boli právoplatné rozsudky vydané vnútroštátnymi súdmi v prospech sťažovateľov zrušené najvyšším súdom na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom z podnetu druhého z účastníkov konania. Sťažovatelia na ESLP tvrdili, že týmto krokom došlo k porušeniu ich práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozsudkoch poukázal na svoju ustálenú judikatúru týkajúcu sa porušenia princípu právnej istoty v dôsledku zrušenia právoplatných súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch na základe mimoriadnych opravných prostriedkov, v rámci ktorej pripúšťa takýto postup len na účely napravenia podstatných väd konania alebo omylov vo výkone spravodlivosti, ktoré majú zásadný vplyv na právny systém, a nie na účely zabezpečenia právnej čistoty. Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že v týchto prípadoch nezistil žiadne „podstatné a presvedčivé okolnosti“, ktoré by odôvodňovali výnimku z princípu právnej istoty, ktorý vyžaduje nezrušiteľnosť súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch. Poukázal na to, že v rámci konania o mimoriadnom dovolaní neboli predložené žiadne skutočnosti alebo argumenty, ktoré by nebolo možné predložiť už v priebehu prejednávania veci súdmi dvoch stupňov. Vzhľadom na uvedené ESLP rozhodol, že neboli dané okolnosti odôvodňujúce zásah do právoplatného a vykonateľného rozsudku v prospech sťažovateľov a tento zásah bol v rozpore s princípom právnej istoty a rovnosti zbraní v súdnom konaní. Došlo preto k porušeniu čl. 6 dohovoru.

Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozsudkoch tiež vychádzal zo záverov Benátskej komisie. Benátska komisia v správe o nezávislosti súdneho systému ako reakciu na právomoc prokuratúry v post-sovietskych štátoch na podanie mimoriadneho dovolania akcentuje zásadu, že súdne rozhodnutie by nemalo podliehať žiadnej revízii mimo odvolacieho konania, najmä nie prostredníctvom protestu prokurátora alebo iného štátneho orgánu a zároveň mimo odvolacieho konania po právoplatnosti. Podľa ESLP dovolanie generálneho prokurátora sa vo veci DRAFT-OVA a. s., javilo ako ďalšie odvolanie, inak povedané, tzv. odvolanie v prestrojení.

Užitočné je pripomenúť si vývoj inštitútu dovolania na našom území, pretože v ňom sú ukryté mnohé odpovede. V demokratickom Československu malo podanie dovolania suspenzívny účinok (porov. § 410 Civilného sporového poriadku – zákon č. I/1911) a sťažnosti pre porušenie zákona neboli. To sa „prevrátilo“ prijatím zákona č. 319/1948 Zb.

o zľudovení súdництва (porov. jeho § 142 bod 14). Judikatúra sa zjednocovala prostredníctvom sťažností pre porušenie zákona podávaných ministrom spravodlivosti alebo generálnym prokurátorom proti právoplatným rozhodnutiam. Chránilo sa objektívne právo, zákonnosť a účastníci konania boli len objektom. Z tohto dôvodu napríklad z doby neslobody nie je judikatúra týkajúca sa odňatia možnosti konať pred súdom, pretože tá bola dôvodom obnovy konania, a nie súčasťou sťažnosti pre porušenie zákona. Rokmi sa tak zafixovala právna úprava a povedomie, že „tret'ostupňové“ opravné prostriedky sú viazané na právoplatnosť, a to spôsobuje veľké starosti. Pri návrate k tradičným princípom procesu, po prijatí novely č. 519/1991 Zb. sa tak ponechala podmienka právoplatnosti na podanie dovolania a zvláštnym previazaním dovolania a sťažnosti pre porušenie zákona vzniklo mimoriadne dovolanie. Všetko sa ešte skomplikovalo návratom k štandardnej ústavnej sťažnosti v roku 2002.

Ústavný súd to vyjadril v uznesení sp. zn. II. ÚS 337/2016 (bod 11): *„Zložitý vzťah dovolania podľa § 237 OSP (dôvody zmätočnosti) a ústavnej sťažnosti je daný tiež tým, že (i) dovolanie aj ústavná sťažnosť smerujú proti právoplatným rozhodnutiam, (ii) dovolaním podľa § 237 OSP možno kasáciou zahojiť niektoré procesné záťaž s ústavným rozmerom, ale nie akékoľvek ústavné záťaž (iii) a napokon pri dovolaní podľa § 237 OSP splyva prípustnosť s dôvodnosťou. V záujme umožnenia riadneho využitia dovolania aj ústavnej sťažnosti ústavný súd konštantne akceptuje podanie ústavnej sťažnosti po rozhodnutí súdu dovolacieho, a to jednak proti rozhodnutiu druhostupňového súdu, ako aj proti rozhodnutiu dovolacieho súdu (II. ÚS 592/2015, I. ÚS 169/09, III. ÚS 166/2014, IV. ÚS 317/2013). S týmto poňatím súvisí, že ústavný súd považuje podané dovolanie za účinný prostriedok nápravy, a tak ústavné sťažnosti proti rozhodnutiam, proti ktorým bolo zároveň podané dovolanie, odmieta pre nedostatok právomoci alebo pre neprípustnosť.“*

Kľúčom k zjednoteniu právnych názorov je uvedomenie si „dvoj-inštitútovosti“ dovolania a jeho väzby na právoplatnosť. Pozícia oponujúceho senátu vychádza z názoru, že ak existuje teoretická možnosť kasácie napadnutého rozhodnutia, a to prakticky výlučne na základe extrémnej procesnej arbitrárnosti podľa § 237 písm. f) OSP, tak musí byť využitá. Táto pozícia sa posilňuje sporným ústavným zázemím mimoriadneho dovolania. V súvislosti s dovolaním je teda nutné rozlišovať (i) prípustnosť dovolania, (ii) dôvod

podania dovolania (§ 241 ods. 2, § 243f ods. 1 OSP) a (iii) dôvodnosť – meritórnosť, dovolania.

Ústavný súd už viackrát zdôraznil, že opravný prostriedok, ktorý zákon nazýva dovolaním, zahŕňa v sebe v podstate dva rôzne inštitúty, a to tzv. zmätočné dovolanie a tzv. zjednocujúce dovolanie. Tie majú prienik v tom, že ak je prípustné zjednocujúce dovolanie, tak najvyšší súd musí *ex offio* posúdiť aj zmätočné dôvody, lebo tie sú také závažné, že „toxifikujú“ celé konanie a znemožňujú iný prieskum.

Dovolanie zo zmätočných dôvodov je takpovediac NEPRIAMO prípustné, lebo o prípustnosti sa rozhoduje *uno actu* s meritórnym rozhodovaním, t. j. akoby ústavný súd rozhodoval o porušení práva naraz s prijatím veci a inak by vec odmietal. Dovolanie zo zjednocovacích dôvodov je PRIAMO prípustné, lebo v zásade už z výroku krajského súdu je jasná jeho prípustnosť (t. j. akoby ústavný súd rozhodoval len PORUŠENÉ/NEVYHOVUJE). Priamu prípustnosť možno označiť aj technickou prípustnosťou a nepriamu prípustnosťou diskrečnou.

Podstatou zjednotenia je právny názor, podľa ktorého ak generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie z konkrétneho DÔVODU podľa § 243f ods. 1 písm. b) a c) OSP, teda že v konaní došlo k inej (ne-zmätočnej) vade alebo že vec bola nesprávne právne posúdená, tak najvyšší súd nemôže požadovať na účastníkovi podanie iného prostriedku nápravy – dovolania zo zmätočných dôvodov s tým uvažovaním, že TEORETICKY by prostredníctvom neho mohlo dôjsť ku kasácii rozhodnutia v prospech účastníka, ktorý dal podnet na mimoriadne dovolanie. (Na tomto mieste treba povedať, že aj keď extrémne neodôvodnenie súdneho rozhodnutia možno kvalifikovať ako odňatie možnosti konania pred súdom, tak sa tým nerieši vecná správnosť rozhodnutia.)

Inými slovami, najvyšší súd môže odmietnuť mimoriadne dovolanie podané pre nezmätočné dôvody, len ak má účastník PRIAMO PRÍPUSTNÉ dovolanie. Uvedený právny názor vyplýva z toho, že nemožno len tak prechádzať medzi (a) typmi dovolania, zo skutočnosti, že už uchopenie veci (b) verejnou autoritou – generálnym prokurátorom je istou formou prípustnosti (a contrario § 243f ods. 2 OSP), a (c) z toho, že ak prípustnosť

vyplýva z diskrecie najvyššieho súdu, tak právny prostriedok – dovolanie podľa § 237 OSP – nemôže byť vnímaný ako (účinný) prostriedok nápravy podľa § 243e ods. 2 OSP.

Účelom mimoriadneho dovolania je práve uchopovať prípady, kde nebolo dovolanie priamo prípustné, a verejná autorita sa rozhodla akceptovať podnet účastníka, a tak kultivovať objektívne právo, ako aj zlepšiť právnu pozíciu podnecovateľa.

Na tomto mieste sa ponúka otázka, kedy by generálny prokurátor mohol podať dovolanie podľa § 243f ods. 1 písm. a) OSP. Úprimne možno odpovedať, že v zásade len v kombinácii s ďalšími dôvodmi, pretože účastníkovi nemôže nič brániť, aby sám podal tzv. zmätočné dovolanie.

Ústavný súd pozná judikatúru ESLP, avšak kým platí aj „ultraaktívny“ bývalý Občiansky súdny poriadok, a hlavne ak sa sám generálny prokurátor neobmedzuje rozhodnutiami ESLP, tak sa najvyšší súd a aj ústavný súd musia dívať na zákon neutrálne ako na platné ústavne súladné právo.

Zjednotenie právnych názorov senátov ústavného súdu v už popísanom duchu by nebolo popretím, ale spresnením zjednocovacieho uznesenia sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015 a najvyššieho súdu č. R 94/2015 z 20. októbra 2015. Zmyslom zjednotenia je aj kultivácia uvažovania o rozlišovaní hmotných a procesných záťaží a taktiež intenzity procesných záťaží naprávaných v dovolacom konaní, a sprostredkovane aj o rozlišovaní medzi hmotnými základnými právami a právom na súdnu ochranu [porov. tiež rozsudky ESLP zo 7. 1. 2014 Ringier Axel Springer Slovakia, a. s., (č. 2) proti Slovenskej republike a Ringier Axel Springer Slovakia, a. s., (č. 3) proti Slovenskej republike.]. Obdobne zjednocujúce rozhodnutie najvyššieho súdu č. R 2/2016 (*Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.*) nie je úplným popretím R 111/1998, ktorý „chirurgicky“ rozlišoval medzi inou vadou a zmätočnosťou, ale jeho spresnením, ako jasne vyplýva z prvej vety R 2/2016. Z tohto pohľadu upúta, ako senát

3Cdo, ktorý roky podporoval pozíciu R 111/1998, teraz odmieta mimoriadne dovolania podané z nezmätočných dôvodov pre nevyčerpanie dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP.

Vzhľadom na už uvedené zaujal II. senát právny názor, ktorý možno vyjadriť touto právnou vetou (návrh výroku v druhým senátom ústavného súdu navrhovanom uznesení o zjednotení odchylných právnych názorov): *„Najvyšší súd Slovenskej republiky poruší základné právo na prístup k súdu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ak ako neprípustné odmietne mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom Slovenskej republiky z iných než zmätočných dôvodov (§ 237 Občianskeho súdneho poriadku) s odôvodnením, že podnecovateľ nepodal dovolanie, hoci podanie dovolania podľa § 238 a § 239 Občianskeho súdneho poriadku nebolo prípustné.“*

VII.

Konanie pléna ústavného súdu o zjednotení odchylných právnych názorov

Dňa 9. novembra 2016 ústavný súd v pléne zloženom z predsedníčky pléna Ivetty Macejkovej a sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika na neverejnom zasadnutí prerokoval návrh II. senátu ústavného súdu na zjednotenie už popísaných odchylných právnych názorov senátov ústavného súdu.

Otázkou, ktorá bola predmetom konania o zjednotení odchylných právnych názorov, tak v tomto prípade v zmysle už prezentovaných východísk a argumentov bolo, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora, v zmysle ktorého najvyšší súd, argumentujúc, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu otvára priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté rozhodnutie, a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní, odmieta mimoriadne dovolania generálneho prokurátora ako neprípustné, ak dotknutý účastník konania nepodal dovolanie z dôvodov podľa § 237 OSP, a to aj v prípade, keď generálny prokurátor namieta

v mimoriadnom dovolaní výlučne nesprávne hmotnoprávne posúdenie vecí napr. podľa § 243f ods. 1 písm. c) OSP (nesprávne právne posúdenie vecí).

Plénum ústavného súdu citovaný návrh stanoviska II. senátu ústavného súdu na zjednotenie odchylných právnych názorov neschválilo, resp. uvedený návrh sudcu spravodajcu zamietlo. Z toho dôvodu je II. senát ústavného súdu viazaný platnými právnymi závermi I. a III. senátu ústavného súdu v obdobných/totožných veciach (ktoré sú právoplatne judikované) a nie je oprávnený (predovšetkým v záujme zachovania právnej istoty sťažovateľov, ktorí sa obrátia na ústavný súd v budúcnosti v obdobných/totožných veciach) prelamovať právne názory I. a III. senátu ústavného súdu (na prelomenie už vyslovených a opakujúcich sa právnych názorov senátov ústavného súdu na konkrétnu právnu otázku v prípade nesúhlasu iného senátu ústavného súdu s týmito právnymi názormi slúži práve inštitút zjednocovania odchylných právnych názorov podľa § 6 zákona o ústavnom súde).

VIII.

Záverý ústavného súdu vo veci sťažnosti sťažovateľa

Ústavný súd viazaný

(i) svojou ustálenou judikatúrou (najmä I. a III. senátu ústavného súdu) vo veci prieskumu prístupu najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora, v zmysle ktorého najvyšší súd, argumentujúc, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu otvára priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté rozhodnutie, a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní, odmieta mimoriadne dovolania generálneho prokurátora ako neprípustné, ak dotknutý účastník konania nepodal dovolanie z dôvodov podľa § 237 OSP, a to aj v prípade, keď generálny prokurátor namieta v mimoriadnom dovolaní výlučne nesprávne hmotnoprávne posúdenie vecí, ako aj viazaný

(ii) výsledkom konania pléna ústavného súdu o zjednotení odchylných právnych názorov z 9. novembra 2016 a

(iii) zjednocovacím uznesením ústavného súdu z 18. marca 2015 pod sp. zn. PLz. ÚS 3/2015, rešpektujúc zároveň

(iv) judikatúru ESLP v sporoch sťažovateľov proti Slovenskej republike vo veciach týkajúcich sa rozhodovania najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora a

(v) spoločné stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu R 94/2015 z 20. októbra 2015,

konštatuje, že najvyšší súd napadnutým uznesením, ktorým, odvolávajúc sa na judikatúru ESLP a zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2015, odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora z dôvodu, že podnecovateľ nepodal v jeho veci dovolanie, a teda opomenul účinne hájiť svoje práva, ktoré zákon poskytuje dotknutej osobe, a opomenutie využitia opravného prostriedku nemôže byť nahradené mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora, ktorý má iný účel a podmienky, konal a rozhodol v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu v súlade so zjednocujúcim stanoviskom pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2015, rešpektujúc pritom vlastnú judikatúru najvyššieho súdu a spoločné stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu R 94/2015 z 20. októbra 2015.

Na základe uvedeného nemožno (v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu) považovať napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za také, ktoré by porušovalo sťažovateľom označené ústavné práva. Ústavný súd akceptuje (v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu) ako súladné s dikciou a duchom základného práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorými najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolania podané z iných než zmätočných dôvodov z toho dôvodu, že sťažovateľ ako účastník konania, v prospech ktorého bolo mimoriadne dovolanie podané, nevyčerpal dovolanie podľa § 237 OSP.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2017